

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Amstelodami, 1672

Reverendissimo & Illustrissimo Principi, Theodoro, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-7830

Reverendissimo & Illustrissimo

P R I N C I P I,
T H E O D O R O,

Præsuli vigilantissimo, Domino clementissimo,
Vindici fortissimo, Instauratori munificen-
tissimo, Pio, Felici, Pacifico,

P A T R I P A T R I Æ,

*Diœcesis Paderbornensis per annos triginta & quod excurrit
sapientissimè gubernata, bonisque omnibus cumulata*

L. B. M. GRATIAS AGIT.

CARE PATER PATRIÆ (sit enim fas no-
mine vero
Sive tuum studium sive vocare meum)
Jam dudum, Oceano meritorum merfa tuo-
rum,
Et tam multimodis facta beata bonis,
Gestio conceptis testari gaudia verbis,
Quæ memori pridem condita mente gero,
Utque pio meritas promam Tibi pectore grates,
Ingenii totos explicuisse sinus:
Postera ne sæclis olim labentibus atas
Arguat ingrati criminis esse ream.
Sed simul ac dictura oculos attollere cœpi,
Casta verecundus purpurat ora rubor,
Mens hebet, ars hæret, refugit vox, ora gelantur,
Vineta repentino frigore lingua stupet.

q 3

Qua-

Qualis in angustiis luctans siphonibus humor
 Festinando suum saepe moratur iter,
 Fervet in obstructis lymphæ vis incita venis,
 Egressumque sibi, dum petit, ipsa negat.
 Perque arctas magno nitens molimine fauces,
 Unda sibi ipsa moram, non patiendo, facit.
 Sic mihi densa seges, sic torrens undique laudum:
 Angustum vocis copia claudit iter.

Nam quæ prima sequar tantarum exordia rerum?
 Quod mihi principium, quis mihi finis erit?

*Orthodoxa
 Religio in
 integrum,
 restituta.*

Anne quod errorum spissis erepta tenebris
 RELIGIO victrix tollit ad astra caput?
 Religio liquidis quæ cœli è fontibus hausta,
 Sidera non dubiâ ducit ad alta viâ.

Lingua mihi intonuit MAGNI quam ferrea KARLI,
 Dum pia pro CHRISTI numine bella gerit,
 Indomitosque sacris compellit Saxonas armis.
 Barbara cœlesti subdere colla jugo.

Quam mihi inhumanâ profugus feritate Quiritum
 Tertius, elingui tradidit ore, LEO.

Hæresis at dudum Stygiis prorupta cavernis
 Impia in adversum sumpserat arma DEUM.

*Miseræ va-
 rum facies
 eum ad gu-
 bernacula
 Princeps
 vocaretur.*

Monstrum horrendum, informe, cui IGNORANTIA mater,
 Et FASTUS Pater est, SEDITIOQUE Soror,
 LIBERTAS nutrix, RIXÆ comitantur euntem,
 JURGIAQUE evulsis sanguinolenta comis:
 Illius armigeri FRAUDES, MENDACIA, TECHNÆ,
 Et sacris inhians fœda RAPINA bonis.

His illa auxiliis, illâ succincta phalange

Ausa erat aeterno bella movere DEO:

Hinc fera barbaries, ruptisque licentia frenis

Fas omne in vita miscueratque nefas.

Plebs miseranda sui Pastoris prodita fraude,

Errabat lævis obvia præda lupis.

Nec

Nec foliri templis indicebantur honores,
 Festaque defierant ritè vetusta coli.
 Calcabat sanctas victrix audacia leges,
 Jura dabat cæcus pro ratione furor.
 Verùm ubi TE votis hominum expugnata piorum
 Admorunt Sacræ fata benigna MITRÆ,
 Cana FIDES rediit, rediit PIETASQUE, PUDORQUE,
 Et malè neglectis debita cura sacris,
 Ornatus templis, dignatio reddita Mystis,
 Moribus integritas, Legibus obsequium.
 Ad sua palantes revocatæ signa KALENDÆ,
 Certior ut sacrum curreret annus iter.
 Impia Libertas rigidis compressa lupatis,
 Præmia fas, dirum est poena secuta nefas.
 Ferrea in aurefcens studiis melioribus ætas
 Falcigeri retulit tempora prisca senis.
 Atque, ut ubi rosei tenerum jubar exserit oris,
 Et sola lucifluo terrea fonte rigat,
 Humida decedunt venienti nubila Phœbo,
 Complicat & furvos nox in amœna sinus.
 Monstraque per cæcas impune vagata tenebras
 Cogit in assuetos lux rediviva specus:
 Haud aliter simulac TU Relligionis avitæ
 Ætheream celsa promissis ab arte facem,
 Concita diffugiunt bipedum portenta luporum,
 Sive tuo gladio territa, sive pedo.
 Hic se præcipiti deturbat ab aggere saltu,
 Et pavidus, nullo terga premente, fugit.
 Ille parum pedibus tanto in discrimine fidens,
 Lassa per obstantes brachia jactat aquas.
 Thesea magnanimum plenis veneratur acerris
 Attica probroso libera terra jugo,
 Qui Labyrinthæos ausus penetrare recessus
 Semivirum forti perculit ense bovem.

*Pravorum
 dogmatum
 satores jussi
 facessere.*

Ast

Ast ego, funestis, te Vindice, libera monstros
 Ægiden veneror T E T H E O D O R E meum,
 T E primum rabiem caulis arcente lupinam
 Desiit innocui carnificina gregis.
 Tu sparsos artus laceri conquiris ovilis,
 Tu per tesqua vagas devia cogis oves.
 Pascua Tu monstras riguis lætissima lymphis
 Hic ubi perpetuo gramine vernat humus.
 Tu rapidos æstus viridi defendis in umbra
 Torrida fiderei dum furit ira canis.
 Tu mala Pœoniis cohibes contagia succis,
 Saucia Tu medicâ corpora mergis aquâ.
 Nec pudor est ægram manibus tractasse bidentem,
 Nec collum fessæ supposuisse pudor.
 Nempe ille ante oculos Pastor T I B I semper oberrat,
 Qui propriâ caras carne saginat oves.
 Illa T I B I vacuam crebro vox perfonat aurem
 Et nunquam oblito labitur ex animo:
 Si quis amor nostri memori tibi pectore flagrat,
 Hunc pascendo meos exere Petre greges.
 Ergo dum stabili fundata Ecclesia rupe
 Ridebit Stygias non labefacta minas,
 Dum C H R I S T I assertus Numen venerabitur Orbis,
 Dum quis erit veræ religionis honos,
 Hærescon hostem, Fidei T H E O D O R E Patronum
 Te canet æternâ posthuma fama tubâ.
 Hæc tua innocidua florebit gloria laude
 Clara futura solo, clara futura polo.
 Longævamne canam per terna decennia P A C E M,
 Copia quam cornu divite larga beat?
 Haud procul hinc ferro Mavors bacchatur & igni:
 Nulla mihi somnos classica pulsa fugant.
 Squalent finitimi feedis populatibus agri:
 Me tamen in dulci Pax fovet alma sinu.

*Pax & pu-
 blica tran-
 quillitas
 omni ope
 conservata.*

Flava

Flava Ceres fortes cogens ad signa colonos
 Militiâ ferrum distinet omne suâ.
 Densa per incanas cædes grassatur aristas,
 Prataque gramineâ florida strage natant.
 Casside in emerita molitur aranea casses,
 Frugiferam placidus vulnerat ensis humum.
 Splendent attriti glebâ stridente ligones,
 Martiaque in tenebris exedit arma situs.
 Neve quies ullo violetur publica motu,
 JUSTITIA exerto pervigil ense cavet.
 Latrones procul hinc, procul hinc vos tollite fures,
 Et quisquis raptò vivere dulce putat.
 Nil vobis, moneo, THEODORO Principe, tuti est:
 In vos mansuetas non habet ille manus.
 Ille mei ad clypeum qui Principis excubat ensis,
 Sontibus exitio est, præsidioque probis.
 Nec vos vel precibus, pretio vel fidite, culpam
 Strenua non tardo mox pede pœna premet.
 Hoc vetera, hoc vobis monumenta recentia narrant,
 Quæ passim medio plurima rure patent,
 Pendula ab arboribus radiisque implexa rotarum,
 Debita carnivoris corpora vulturibus.
 At si quis tardas monitis adverterit aures,
 Sentiet illa suo vera fuisse malo.
 Testis BECA NOVA est, tuus est BENHUSIA testis,
 Nunc quoque prædonum sanguine pinguis ager.
 Cùm grassatorum florentes ære catervas
 Lux improvisæ dedidit una neci.
 Ipse adeò è cælo sumptis Vincentius armis,
 Tam pia præsentis prælia juvit ope.
 Ille & limphatos egit terroribus hostes,
 Et rexit nostrâ spicula missâ manu.
 Mutant fata vices, & amico Numine, præda,
 Qui prædaturus venerat, ipse fuit.

♦ *Justitia
 pacis publi-
 cæ inexora-
 bilis Vin-
 dex.*

*Pœna de
 turbatori-
 bus publica
 tranquillitatis sum-
 pta.*

*Anno 1601.
 ipso S. Vin-
 centii Præ-
 donum co-
 pia caesa ad
 vicum
 Benhusen.*

Plu-

r

Plurima victrici sternuntur corpora ferro,
 Plurima Justitiæ victima caesa litat.
 Impia pullati duxerunt funera corvi,
 Et faturi lessum concinere canes.
 Nunc quoque transversim cerealibus obvia fulcis
 Sæpius agricolas ossa morantur equos.
 Inde tibi, PRINCEPS, plaudunt Urbesque Viæque
 Ruraque, quòd sævo cuncta timore vacent.
 TE canit intrepidâ nocturnus voce Viator,
 Obscurum tuto cùm pede carpit iter.
 TE recinens patula pastor refupinus in umbra
 Securas longo carmine mulcet oves,
 Te canit in molli projectus gramine messor
 Ad vitreas Paderæ lenefluentis aquas.
 Ergo iterum pacis PAX aurea suscitât artes,
 Et redit ad solitos musica turba choros.
 Ergo iterum, Phœbo restim ducente, Camœnæ
 Ad numerum saliant, ad numerumque canunt.
 Westphala Pierias pubes operatur ad aras,
 Et litat, Aonio vota probante DEO.
 Quæ modò singultim parco lacrymaverat imbri,
 Nunc fremit immenso Castalis unda lacu.
 Tu, PRINCEPS, Cyrrhæ longæva silentia rumpis,
 Ne seneant tacito squalida plectra situ.
 Invia Tu nobis Heliconis tesqua recludis,
 Culmina tu facilem sternis ad alta gradum.
 Tu pridem exulibus, Meccenas optime, Musis
 Principe magnificam condis in urbe domum.
 Tu primum SOPHICO palmam proponis AGONI
 Cingat ut emeritum laurea ferta caput.
 Per te, quo stimulet Virtutis amantia corda,
 Nobilis ingenuum gloria calcar habet.
 Tu vastum ingenii aperis felicibus æquor,
 Tota ubi dent placidis vela ferenda Notis.

*Bonarum
 artium
 studia exci-
 taria.*

*Gymnasium
 academica-
 rum.*

*Gradus &
 honores A-
 cademici.*

Per

Per T E Naturæ cæcos tentare recessus,
 Et licet ignaras lucis inire vias.
 Quænam cœlestes æternæ regula cursus,
 An supera assiduo templa canore sonent.
 An vaga nocturnis discurrant astra choreis,
 An sistant moto sidera fixa polo,
 Quam variæ cæli cingant præcordia zonæ,
 Et sua quo ventos ubere mater alat.
 Anne Cyteinis pudefiat Cynthia rhombis,
 Queisve sui maculis inquinat oris ebur.
 Cur falsos pelagus fluctus, cur flumina dulces,
 Perpetuas fontes ejaculentur aquas.
 Aut quis, ne infestis terras superobruat undis,
 Temperet undosi cærule fræna maris.
 Cur gravis excussis immugiat ignibus æther,
 Mistave cum liquido sanguine saxa pluat.
 Aut quæ perpetuent Ætnæas pabula flammæ,
 Quidve flagrans rutilo crine cometa vehat.
 Quid quod & arcanæ penetralia Theologiæ
 Auspiciis, Princeps, sunt referata tuis?
 Quid quod Westphalicas duce Te remeavit in oras
 Sancta Palæstino cognita lingua Syro?
 Et sacra divinis intexta oracula libris
 Dulcius ex ipso promere fonte licet?
 Quid memorem celsis spectandas turribus A R C E S,
 Et tantum Domino tecta minora suo?
 Ornamenta olim pacis, munimina belli,
 Sumptibus ad cælum surgere iussa tuis?
 Hinc N O V A deterso veteris squalore senectæ
 Jamque suo demum nomine digna D O M U S,
 Regalem tectis immanibus explicat aulam
 Laxaque formosis atria porticibus.
 Quas circum, virides ventis crispantibus undas
 Plaudit lascivis squamea turba choris.

*Philosophi-
ca Mathe-
maticaque
disciplina,
ad huma-
niores artes
adjunctæ.*

*Theologia,
& Lingua
Hebræa.*

*Diacesis
sumptuosæ
adificiis &
operibus
communitæ
& ornata.
Newhanj
Arx adifi-
cata, horti
non ameni
minus quam
frugiferi
concinati.*

Flora favet, favet attiguis Pomona viretis,
 Certatimque suas utraque promit opes.
 Utraque certatim vernantes divitat hortos,
 Floribus illa suis, fructibus ista suis.

Wewels-
 burg
 Arx ma-
 gnifice con-
 structa.

Inde **W E V E L S B U R G I** solido domus ardua faxo
 Nubila sublimi culmine celsa ferit.
 Hæc olim à prisca (famæ si credimus) Hunnis
 Post varios Dominum **T E** sibi legit heros.
 Nunc te digna domus, sed erant magalia nuper
 Penè ruinoso semisepulta situ.

Circum Chaoniæ texunt umbracula quercus,
 Sylvaque vicinas occulit alta feras.
 Quasque sub hospitii celat frondentibus arbos,
 Plurima lascivo gutture vernat avis.

* Colle-
 gium Socio-
 ratis JESU
 à funda-
 mentis ex-
 citatum,
 Templum
 instaura-
 tum, et vi-
 sendis operi-
 bus orna-
 tum.
 † Aedifi-
 cium Aca-
 demicum in
 suis exci-
 dras aptè
 descriptum.

Nam quid Collegi sacras venerabilis aedes *
 Templaque sublimi conspicienda tñolo?
 Quæque stas numeris edis vocalibus horas
 Niliacas **T U R R I S** vincere digna Pharos?
 Tecta quid augusti memorem visenda Lycæi, †
 Et **P A T R I Æ**, & vero tecta dicata **D E O**?
 Hanc divina sibi legit Sapientia sedem,
 Incolit hos virtus Relligioque lares;
 Hic Sophici crebrâ celebrantur gymnade ludî,
 Docta que quæ nullo bella cruore madent.
 Hic agiles poliunt ad bella forensia linguas,
 Hic salit à volucris fons pede factus equi.
 Illic facundi splendent Demosthenis arma,
 Suadaque germano Cecropis ore sonat.
 Hic Juvenum ingenuas animi formantur ad artes,
 Hic facilis discit prima elementa puer:
 Quamque olim Patriæ præstantibus approbet actis,
 Virtutem à teneris combibit unguiculis.

Statua
 Principis in
 Scholarum
 vestibulo
 ævis in bonas litteras voluntatis monumentum.

Hic **T U A** Palladii superastans limina Templi
 A Polyctetæa spirat imago manu.

Prin-

Principe digna sacri majestas eminet oris,
 Ambit honoratas aurea mitra comas,
 Flexile Sarranum marmor rugatur in ostrum,
 Et trabea ex humero pendula utroque fluit.
 Quæque tibi vivo est, eadem quoque marmore sculptum
 Pascendi sequitur sedula cura gregis.
 Nam manus una pedum præfert, manus altera librum,
 Ut regat illa pedo, quos docet ista libro.
 Illam post multos aliquis venerabitur annos,
 Verbaque non sicis proferet ista genis:
 Furstenbergiacâ, THEODORUS origine, Princeps,
 (Namque illum memini cernere) talis erat,
 Talis erat, neque multum à vivo abludit imago,
 Eheu quod fas sit dicere, talis erat!
 Mente sagax, vultu facilis, cultuque modestus,
 Manabat comi multus ab ore lepos.
 Tum quoque, cùm feris natura fatisceret annis,
 Temporis antiqui gesta referre memor.
 Pacis amans, rectique tenax, nec prodigus æris,
 Et tamen in Patriæ commoda largus erat.
 Oderat immodicos fastus, sed & oderat astus,
 Non affectatæ simplicitatis amans.
 Moribus antiquis, cultor Pietatis avitæ,
 Certus in antiqua Relligione mori.
 Non fuit impositis populo gravis ille tributis,
 Aula sed inflatas sobria parsit opes.
 Non sibi sed Patriæ genitum se credidit esse,
 Communemque suis civibus esse Patrem.
 Nunc cœlum colis, ô cœlo dignissime Princeps,
 Aspectu frueris nunc propiore DEI.
 Cunctaque Lunaï varium subjecta sub axem,
 Despectas oculis inferiora tuis.
 Virtuti imperium si par tibi fata dedissent,
 Tot meritis Orbis vix satis unus erat.

*Ingenium
 & mores
 Principis.*

Virtuti si par ævum tibi fata dedissent,
 Sæcula tot meritis vix satis ulla forent,
 Sed nos indigni qui te frueremur eramus,
 O semper magnis Livor inique viris!
 Sic, nisi quæ ferò nobis erepta dolemus
 Nos bona, fatali nostra stupore latent.
 At tua nunc pennis peragrat victricibus orbem
 Gloria non ullo præmoritura die.

Et si quem vivo Livor subtraxit iniquus
 Post obitum duplici scenore crescit honos.
 Donec sidereis gemmascet floribus æther
 Et peragent solitas noxque diesque vices,
 Dum mare consuetis repetent anfractibus amnes
 Et dubio venti prælia Marte gerent.

PASTORIS THEODORE BONI, PATRIÆQUE PARENTIS,
 A grata titulum posteritate feres.

Hæc & plura tuæ spectator imaginis olim
 Non tacito, Princeps, verba dolore dabit.

Quo feror? unde abii? quæ me via? quove reducet?
 Quo ruis in vasto cymba minuta salo?

Ante pererrato lucis pater aureus orbe
 Frena fatigatis ignea demet equis,
 Singula quàm memori liceat destringere versu
 Condita vel sumptu, vel reparata tuo.

Tu me marmoream quondam THEODORE relinques,
 Testea quæ mihi cum præficereris eram.

* Karol. Aurea Tu magni revehis mihi tempora * Karli,
 Mag. fund. Casaris Henrici tu benefacta refers.

S. Henricus In te Meinweri pietas operosa revixit,
 benef. pri- maris, Tu verum Imadi præfulis instar habes.

Meinwerus Ergo quod Henrico Meinwerco, Karolo, Imado,
 & Imadus Debeo promeritis hoc THEODORE tuis.
 laudatissimi

præsules
 Ecclesia
 Paderb.